

ĐỜI SỐNG MONTREAL-CANADA

Port of Montreal

View from Mount-Royal

Canada vẫn nổi tiếng là một quốc gia trù phú, đất rộng người thưa, người dân nơi đây với nếp sống hiền hòa thanh thản, không vội vã, hối hả tất bật sáng tối như đa số các nước tiên bộ khác như Nhật Bản, Mỹ, v.v.v... Lãnh thổ Canada là cả một lục địa mênh mông bát ngát, chiều ngang chạy dài suốt từ Đông sang Tây ngang miền đất Bắc Mỹ Châu, nối liền bờ Đại Tây Dương với bờ Thái Bình Dương. Diện tích rộng đứng thứ hai trên thế giới 10 triệu cây số vuông, chỉ sau Liên Xô với diện tích lớn nhất thế giới 17 triệu cây số vuông, nhưng dân số chỉ có 33 triệu người. Mật độ dân số chỉ có 8 người cho mỗi dặm vuông.

Québec (phát âm là kê-béc), có diện tích gần 1,5 triệu km², tức là gần gấp 3 lần nước Pháp hay 7 lần xứ Anh. Điều này làm Québec trở thành tỉnh bang lớn nhất của Canada. Bằng ngôn ngữ, văn hoá và thể chế của nó, Quebec hình thức một quốc gia trong Canada.

Mặc dầu Québec là tỉnh bang rộng nhất của Canada, nhưng tổng số dân chỉ có 6,8 triệu, trong khi tỉnh bang Ontario lớn thứ hai sau Québec mà dân số lên tới trên 10 triệu cư dân.

Về phía tây của Québec là tỉnh bang Ontario và vịnh Hudson, về phía đông là tỉnh bang New Brunswick và vùng Labrador (phần đất nội địa của tỉnh bang Newfoundland và Labrador), về phía nam là các tiểu bang Maine, New Hampshire, Vermont và New York của Hoa Kỳ. Hơn 90% diện tích của Québec nằm trên một nền đá lớn gọi là Canadian Shield.

Chữ *québec* có nguồn gốc từ chữ *gepèèg* của người thổ dân Mi'kmaq. *Gepèèg* có nghĩa là "eo biển", dùng để ám chỉ chỗ thắt nhỏ lại của sông Saint-Laurent gần Thành phố Québec (tiếng Pháp: *Ville de Québec*, tiếng Anh: *Quebec City*).

Montréal (tiếng Anh: *Montreal*) là thành phố lớn nhất của tỉnh bang Québec và thành phố đông dân thứ nhì của Canada. Nếu kể số người nói tiếng Pháp không thôi thì Montréal đứng thứ nhì trên thế giới, sau Paris. Tọa lạc ngay giữa thành phố là một ngọn núi nhỏ có tên là Mont Réal trong tiếng Pháp cổ (Mont Royal trong tiếng Pháp hiện đại ngày nay) - từ đó tên Montréal được sinh ra.

Đảo Montréal vốn là đất của thổ dân Algonquin, Huron và Iroquois từ hàng ngàn năm trước khi người Pháp đến thám hiểm Bắc Mỹ vào đầu thế kỷ 16 (Jacques Cartier - 1535; Samuel de Champlain - 1608). Đến 1642 các nhà truyền giáo Paul de Chomedey de Maisonneuve và Jeanne Mance lập ra một làng nằm trong phạm vi của Montréal ngày nay. Làng đó được đặt tên là Ville-Marie và càng ngày càng mở rộng nhờ vào sự trao đổi giữa người Pháp định cư và dân bản xứ. Đa số dân của Ville-Marie là người Pháp nhưng sau khi Hầu tước Vaudreuil (Pierre Francois de Rigaud) trao thành Ville-Marie cho Đế quốc Anh vào 1760, các dân di cư từ Anh, Ireland, Scotland và những nơi khác ở Âu Châu cũng đến lập nghiệp tại đây.

Cờ Montréal

Montréal chính thức trở thành một thành phố vào năm 1832. Từ thập niên 1860 đến thập niên 1930 là thời kỳ huy hoàng nhất của Montréal, nhiều người cho rằng thời kỳ này kéo dài đến cuối thập niên 1970, trước khi các kỹ nghệ, thương mại và dân nói tiếng Anh dọn đi Toronto.

Tuy vậy, Montréal vẫn còn là một thành phố quan trọng của Bắc Mỹ, nếu không muốn nói là của thế giới, về thương mại, kỹ nghệ, đầu tư, chính trị, du lịch và nhất là về các hoạt động văn hóa. Montréal là hải cảng chính nối liền Ngũ Đại Hồ với Đại Tây Dương. Dưới ảnh hưởng của hai nền văn hóa Anh và văn hóa Pháp, cộng thêm vào đó là dân cư nói nhiều thứ tiếng, Montréal trở thành một cái gạch nối tự nhiên.

Olympic Stadium - 1976

Québec cũng là tỉnh bang nổi tiếng với Tháp Montréal, nơi tổ chức Hội Chợ Quốc Tế năm 1967 (Expo) và Thế Vận Hội Mùa Hè năm 1976. Việc thiếu dân số và tỉ lệ sinh giảm là một trong những lý do dẫn đến chương trình di dân định cư độc lập của Canada. Canada là vùng đất của cơ hội có nhiều sự thịnh vượng kinh tế, đa

dạng và vững mạnh về giáo dục, nổi tiếng trên thế giới về bảo hiểm sức khỏe và hưu trí. Vùng đất rộng, không khí trong lành, tất cả tạo nên một môi trường an toàn và lành mạnh cho cuộc sống. Từ năm 2007-2008 chính phủ Canada muốn tạo điều kiện thuận lợi để thu hút các công dân trên thế giới có cơ hội dễ dàng hơn để định cư tại Canada để bổ sung cho dân số bị thiếu hụt ngày càng lớn tại đất nước này. Trước năm 1975, Montréal có khoảng 200 sinh viên du học Việt Nam sống nơi đây. Sau ngày 30 tháng 4 năm 1975, số lượng này tăng đến 3,000 người từ những thuyền nhân “boat people”, cộng với chương trình “đoàn tụ gia đình”. Dựa theo thống kê Canada, ước chừng đến 50,000 người Việt sống trên đất Montréal năm 2011.....

Tọa lạc ngay giữa thành phố là một ngọn núi nhỏ có tên là Mont Réal - từ đó tên Montréal được sinh ra. Montréal nằm ở phía tây-nam của Thành phố Québec - thủ phủ của tỉnh bang - khoảng 200 km, và độ 150 km về phía đông của Ottawa - thủ đô của Canada.

Toàn thể thành phố chính và các khu vực ngoại ô phụ cận nằm trên một hòn đảo lớn ở giữa sông St. Laurent (tiếng Anh: St. Lawrence).

Tổng cộng diện tích của đảo Montréal và các đảo nhỏ xung quanh Montréal khoảng 500 km². Đối diện, qua phía bắc của sông, là Laval - thành phố đông dân thứ nhì của Québec và các thị trấn nhỏ hơn; qua phía nam của sông là Longueuil, Brossard, St. Hubert, Saint-Lambert, Greenfield Park...

Basilica Notre-Dame de Montreal

Oratoire Saint-Joseph – thánh đường lớn nhất Bắc Mỹ

Mount-Royal Park

Montreal Convention Center

Tổng số dân cư, nếu kể cả Montréal lẫn các thành phố phụ cận, đạt hơn 3,5 triệu vào đầu thế kỷ 21; dân số của thành phố Montréal chính thức chỉ khoảng 1,8 triệu. Tuy đại đa số dân Montréal nói tiếng Pháp, rất nhiều người nói cả tiếng Anh lẫn tiếng Pháp. Thêm vào đó là gần 500.000 các cư dân đến từ các nơi khác như Ý, Nam Mỹ, Israel, Hy Lạp, Trung Hoa, Haiti, Bồ Đào Nha, Đông Nam Á, Ấn Độ, Việt nam và Đông Âu...

Dưới ảnh hưởng của hai nền văn hóa Anh và Pháp, cộng thêm vào đó là dân cư nói hai thứ tiếng, Montréal trở thành một cái gạch nối tự nhiên giữa Âu Châu và Bắc Mỹ. Montréal còn giữ được rất nhiều kiến trúc cổ từ thế kỷ 18, thế kỷ 19 cho đến những trụ

sở thương mại của đầu thế kỷ 20 và những cao ốc trụ sở kinh doanh xây vào thập niên 1950, thập niên 1960.

*Old street of Montreal –
Notre-Dame st*

*Front View of McGill
University*

Khu Montréal Cổ (tiếng Pháp: Vieux Montréal, tiếng Anh: Old Montreal) vẫn còn nhiều con đường đá và nhiều di tích cũ của thị trấn Ville-Marie ngày xưa. Montréal có một hệ thống xe điện ngầm (Métro) nối liền với các hệ thống xe lửa và xe buýt - ngay cả sang hai thành phố bên kia bờ sông của Montréal (Laval và Longueuil) bằng cách đào đường hầm dưới lòng sông St. Laurent. Loại phương tiện này có thể đưa hành khách tới những nơi mà họ muốn như sân thể thao, nhà hát, các cửa hàng, quán rượu, cửa hàng bách hóa, nhà ga hay công sở...

Underground shopping

Hầu hết các cơ sở thương mại, trường đại học, cơ quan chính phủ và các cao ốc tại trung tâm của thành phố đều được nối với nhau bằng đường hầm. Ảnh hưởng của tôn giáo, nhất là Công Giáo, thể hiện qua hàng trăm các nhà thờ to nhỏ khác nhau của Montréal. To, đẹp và quan trọng nhất là các thánh đường sau đây: Oratoire Saint-Joseph, Basilica Notre-Dame de Montréal, Cathedral Marie-Reine-du-Monde.

Mỗi khi thời tiết mùa hè khá oi bức hay khi sự lạnh giá khắc nghiệt của mùa đông, người dân Montreal lại sử dụng hệ thống đường ngầm dưới lòng đất để đi lại. Hệ thống đường ngầm này được xây dựng từ ý tưởng của nhà danh họa nổi tiếng thế giới Leonardo De Vinci. Với 29 km chiều dài, đường ngầm này sẽ dẫn khách bộ hành tới những đoạn đường lớn, nơi có nhiều cửa hàng thời trang và quán ăn.

Canada chúng tôi được sự ưu đãi của thiên nhiên, xứ này ít bị thiên tai hơn những nơi khác. Chúng tôi ở Canada đã trải qua hơn 38 mùa tuyết. Nếu thấy tuyết rơi nhẹ bay ngang trời thì trông thơ mộng vô cùng, còn tuyết bay mù mịt trong gió ào ào thì sợ lắm. Ở đây ai cũng lo âu khi tuyết rơi ban đêm sẽ làm ngập đường, xe và lối đi. Sáng hôm sau phải cào xúc tuyết và đá cho nhà và cả xe:

*Xúc đầy từng xéng tuyết
Mở lối đi vào nhà
Rãi muối lên mặt đất
Cho vững bước chân ra...*

Québec là xứ đã tạo ra rất nhiều tay chơi hockey thượng thặng. Từ khi con trai út tôi được 12 tuổi thì bắt đầu hẳn hoi bạn hàng xóm để chơi hockey ngoài đường và biết nhiều hơn về thể thao, tôi bắt đầu để ý đến bộ môn này. Những 20 năm đầu ở Canada cứ vài năm là équipe Canadiens của Montréal dành được Stanley Cup – tương tự như Super Bowl của football Mỹ hay Euro Cup bên Âu châu. Dân địa phương rất mê

những trận đấu hockey. Tôi vẫn thường mua vé đưa các con trai đi arena để xem hockey như là khi đội Montréal vào được vòng loại 16 (playoff – quarter final to the

Cup). Ở hí viện chơi thể thao đã đông nghẹt thì không nói rồi nhưng các quán ăn thể thao như La cage aux sports lại đầy nghẹt người đi ăn uống bia và la hét với biểu ngữ treo dây xe để cổ động cho “gà” nhà. Mỗi mùa hockey có 82 games với 30

équipes. 16 đội sẽ vào Vòng loại 16 (playoff race). Từ bán kết đến Cup tính ra 4 vòng.

Để thắng mỗi vòng, mỗi đội phải thắng 4 trên 7 games để được vào vòng sau.

East Association

Capitals – Washington
Penguin – Pittsburg
Bruins – Boston
Lightning – Tampa
Canadiens – Montréal
Devils – New Jersey
Ranger – New York
Islander – Long Island
Hurricane – Carolina
Panther – Florida
Sabre – Buffalo
Senator – Ottawa
Leaf – Toronto
Thrasher – Atlanta

West Association

Canuck – Vancouver
Red Wing – Detroit
Blackhawk – Chicago
Predator – Nashville
Oilers – Edmonton
Flame – Calgary
Duck – Anaheim
Coyotes – Pheonix
Avalanche – Denver
King – LA
Blue – Saint-Louis
Shark – San Jose
Blue Jacket - Columbus
Star - Dallas

Trong 30 đội hockey bắc Mỹ thì đội Canadiens (CH) vùng chúng tôi là gặt hái nhiều cups nhất, 30 cups hơn 100 năm của lịch sử hockey nơi đây, vì thế con nít khi vừa lớn lên người ta đã tập chơi trò chơi này với hi vọng chúng sẽ trở thành tay chơi chuyên nghiệp hockey trong tương lai, vì thu nhập khá cao nếu theo nghề nghiệp này hơn triệu đô la mỗi năm và chỉ làm việc 8 tháng mỗi năm. Đặc biệt của những trận đấu cuối mỗi vòng diễn ra ở Forum, mỗi khi đội CH thắng thì hàng chục ngàn cổ động viên xuống đường đập phá xe đậu ngoài đường phố và cướp giật (looting) những cửa hàng thương

mai lân cận cả đêm, đến khi cảnh sát đến bắt vào bót thì đám người gây rối loạn và phá phách kia mới chịu ngưng...

Mùa đông năm 2011 Thế Vận Hội mùa đông được tổ chức tại Vancouver. Bộ môn hockey là môn rất say mê của chúng tôi nên đây là dịp tốt để chiêm ngưỡng tài nghệ của những cao thủ chuyên nghiệp của Canada. Vì thế Canada năm nay được gặt hái rất nhiều huy chương...

Thế rồi mùa đông tuyết trắng cũng đi qua để nhường lại mùa xuân ấm áp. Nắng hanh vàng lại rủ bóng xuống những nhánh cây, chim bắt đầu hát líu lo mỗi sáng sớm. Cây cối đâm chồi nảy lộc và cỏ bắt đầu xanh hơn. Hoa tulip đang rạng nở sau nhà.

Mỗi khi có người thân hay bạn bè từ xa đến Québec chúng tôi đều đưa đến những bar uống rượu có thoát y vũ như Le Zipper, Chez Paré, v.v.v...

Đây là một trong những nơi hẹn hò thông thường nhất của cư dân thành thị. Trong quán rượu có vũ thoát y, số khách hàng không những chỉ có những người đàn ông, mà còn cả những phụ nữ, những cặp vợ chồng và những người lớn tuổi.

Ở Québec có đến 138 quán rượu có vũ thoát y ngay ở thành phố Montreal và các vùng lân cận. Cư dân trong tỉnh bang Quebec đã tự hào về nền văn hóa mà họ gọi là “*văn hóa tình dục cởi mở*”, không có những cấm cản về thuần phong mỹ tục.

Tỉnh bang Québec cũng là nơi thu hút du khách nhờ vào các quán rượu thoát y vũ này. Theo các chủ nhân của quán rượu Le Zipper hay Chez Paré thì những người Quebecers thích sống với những tưởng tượng về tình dục. Họ đến các quán rượu để thư giãn tinh thần.

Những nơi khác cũng có các quán cà phê sexy này, nhưng vẫn không khiêu dâm cho bằng cách ăn mặc của các cô bồi bàn trong các tiệm rượu, tiệm ăn sang ở tỉnh bang Québec. Theo luật của tỉnh bang này, thì những cô bồi bàn bắt buộc phải mặc ít ra một thứ gì trên người. Tại nhiều quán rượu, những cô bồi bàn này chỉ quàng có cái khăn quàng cổ.

Không những có các tiệm rượu vũ thoát y dành cho mấy ông, mà cũng có nhiều quán rượu mà những vũ công là nam giới như tiệm “Le 281” ở Montreal, cũng có những tiệm rượu vũ thoát y dành cho những người đồng tính.

Các tiệm vũ thoát y ở Montréal còn thu hút khách hàng từ khắp nơi đến, nhờ vào điều lệ là khách hàng có quyền sờ mó, đụng chạm các vũ công, từ phần bụng trở lên. Nhưng luật là luật, nhiều tiệm rượu cho khách hàng sờ mó tuốt, từ trên xuống dưới, miễn là những khách hàng này cho tips hậu hĩnh, từ 10 dollars cho đến 15 dollars.

Như nói ở trên, Canada là xứ tự do từ ngôn luận đến hành động miễn sao đừng làm rối loạn ảnh hưởng đến sự an ninh công chúng thì tự do cá nhân được tôn trọng tuyệt đối. Thừa nước đục thả câu, nhiều người Việt ở những đô thị lớn như Montréal, Toronto, Winnipeg và Vancouver đang thực hiện công việc phi pháp để hái nhanh ra tiền như trồng và di chuyển cần sa (cannabis).

Sự liều lĩnh cũng là phần thưởng cho việc trồng cây cần sa với những rủi ro không đáng kể xảy ra năm 1990 ở Vancouver. Xã hội, bao gồm cả cảnh sát, có một thái độ tương đối rộng rãi đối với

những người nhập cư mới (điều này có lẽ là một sự sai lầm về chính trị ở Canada khi bắt đầu tổng giam những người nhập cư gần đây). Hơn nữa, xã hội, bao gồm cả cảnh sát, đã có một thái độ mềm mỏng với tội phạm ma túy (có sự phân biệt lớn ở Canada và Anh quốc giữa ma túy “nhẹ” như marijuana và “nặng” như heroin). Khi việc trồng cây thuốc ở đô thị bị phát hiện, kết quả là một số lượng người chỉ bị phạt chứ không bị tù. Đó là một sự khác biệt lớn giữa Canada và Hoa Kỳ, và đây là lý do sự canh tác cần sa không phải bắt đầu từ phía nam của biên giới. Vì luật lệ Canada không được gắt gao cho lắm chỉ bắt bỏ tù người hút thuốc phiện nhưng chỉ phạt nặng tiền mặt những người trồng cần sa vì thế nó khuyến khích người Á Châu mới nhập cảnh Canada muốn làm giàu nhanh chóng để thích ứng với tiện nghi mới ở xứ sở này. Cảnh sát thành phố London đã khám phá ra một cơ sở trồng cần sa trị giá 2 triệu dollars. Thí dụ gần đây Cảnh sát thành phố Toronto vừa cho biết trong hôm thứ hai ngày 4 tháng 4 năm 2011, là cơ quan này đã khám phá một cơ sở trồng cần sa tại gia tại thành phố Toronto vào cuối tuần qua. Cảnh sát đã tìm thấy 1,228 cây cần sa được trồng tại căn nhà ở đường Chalkfarm Drive trong ngày thứ sáu. Trị giá của số cần sa này lên đến 1.2 triệu dollars. Ngoài số cây cần sa, cảnh sát còn tịch thu một số dụng cụ trồng cây tại địa điểm này. Hai nghi can H Nguyễn 29 tuổi và V Nguyễn 34 tuổi đã bị buộc về tội trồng cần sa bất hợp pháp, và ăn trộm điện. Hai nghi can đã phải ra hầu tòa trong hôm thứ bảy cuối tuần. Cách đây vài năm Cảnh sát Montréal đã tóm được vài chục gia đình trồng cần mà đa số là dân VN.

Trong hôm thứ hai ngày 31 tháng giêng năm 2011, cảnh sát đã lục soát một căn nhà ở số 106 Jennifer Gardens và đã khám phá trên 2 ngàn cây cần sa trồng trong căn nhà này. Hai nghi can ngụ trong căn nhà này đã bị bắt giữ là Nguyễn N H 31 tuổi và Nguyễn N K 67 tuổi, đã bị bắt giữ. Ngoài 2 ngàn cây cần sa, cảnh sát còn tịch thu 676 gram cần sa và tịch thu chiếc xe minivan Mazda 2002. Một căn nhà khác ở trên đường Trossacks Avenue cũng có lệnh tòa án cho lục soát, nhưng các nhân viên an ninh chỉ tìm thấy trong căn nhà này 3 ngàn dollars tiền mặt.

Nói về hệ thống giáo dục ở Québec và Canada thì hệ thống giáo dục ở Québec hơi khác với 9 tỉnh bang còn lại của Canada. Có 6 lớp bậc tiểu học và 5 lớp bậc trung học. Sau trung học con em chúng ta phải thi bằng tốt nghiệp trung học. Nói là bằng tốt nghiệp trung học nhưng thực ra chỉ là một cái lệ về hình thức vì thi cử vẫn bình thường trong lớp chứ không như ở hai cái tú tài ở VN: ngày thi do bộ giáo dục quốc gia đã định sẵn và giáo sư giám thị là những giáo sư của những trường khác đến hoàn toàn khác hẳn những người thầy quen thuộc trong lớp. Người ta khó có thể tiên đoán được đề thi sẽ ra như thế nào nữa mới chết chứ, đó là vấn đề nan giải cho bậc phụ huynh. Sau khi đậu bằng tốt nghiệp trung học, học sinh phải học thêm 2 năm dự bị đại học (CEGEP) trước khi vào đại học. Hệ thống giáo dục của 9 tỉnh bang còn lại của Canada thì giống như Mỹ và học tất cả 12 năm trước khi lên đại học. Bên Canada trường đại học thường là bán công tức là chính phủ Québec đài thọ 75% học phí cho dân Canadian (dân du học sinh và những tỉnh bang khác đến học phải trả 100% học phí) và đa số đại học được dạy theo hệ thống tín chỉ (credit, Cử nhân = 90 hay 120 tín chỉ, như thế học sinh ra từ CEGEP ở Québec chỉ học 90 tín chỉ tức 3 năm thì ra trường, ngược với dân đến từ những tỉnh bang khác hay du học sinh phải lấy 120 tín chỉ tức 4 năm).

Tức nhiên vì vấn đề khác biệt về hệ thống giáo dục bên Québec nên chúng ta nên thận trọng khi so sánh việc học vẫn ở bậc đại học... Ở Montréal có 4 đại học - 2 dạy bằng tiếng Pháp - Université de Montréal và Université du Québec à Montréal và 2 trường bằng tiếng Anh - McGill University và Concordia University. Ngành cao học như Master và Ph.D thì giống như bên Mỹ...

Ở Canada, có hai đặc sản là Maple syrup và Ice wine. Maple syrup và Ice wine được bán khắp thị trường thế giới, 70% được sản xuất ở Québec. Bên Mỹ cũng sản xuất maple syrup ở miền Minnesota, nơi có nhiều dân da đỏ sinh sống. Người ta nói rằng người da đỏ gốc ở Canada, khi họ di cư xuống Mỹ thì đem theo cây phong (maple tree), nhờ vậy Hoa Kỳ mới sản xuất được chút ít maple syrup. Riêng ice wine là một đặc sản của Canada, thường được trồng nhiều ở vùng Niagara-on-the-Lake, Napierville & Eastern Township in Québec và vài nơi ở Vancouver. Khác với rượu nho bình thường, muốn làm ice wine thì nho phải nằm trên cây nho (grape) đến khi bị phủ tuyết băng một mùa, nho bị teo lại rồi người ta mới hái đem vào nhà máy làm rượu. Như vậy nho sẽ chín mùi và ngọt hơn nhưng dung tích bị giảm lại còn 1/3 vì thế giá một chai ice wine 500ml khoảng 40 đô tức mắc gấp 6 lần rượu đỏ thường với dung tích 750ml.

Old Port of Montreal

Cứ mỗi đầu xuân, người Québec hay tổ chức những “sugar shack” (cabane à sucre) tạm dịch là lễ hội “túp liều đường” thường xảy ra từ cuối tháng 3 đến giữa tháng tư khi tuyết bắt đầu tan. Những sugar shack (cabane à sucre) thường nằm trong những làng cây phong, trồng để lấy đường maple syrup. Những hãng xưởng, gia đình hay tổ chức những cuộc xuất hành đến vùng sugar shack thường để tạo cơ hội xây dựng tinh thần đoàn kết với bạn đồng nghiệp hay tạo sự ấm cúng thân mật cho gia đình. Khi viếng thăm thông thường người ta sẽ được đưa lên xe ngựa để viếng thăm rừng cây phong để xem cách lấy nhựa đường và được giải thích rất tường tận về cách chế biến syrup. Đây không phải là những cánh rừng hoang mà là một cánh rừng được trồng toàn loại cây phong làm đường. Người ta chăm sóc từng gốc phong, khi thân cây được 25 cm thì họ bắt đầu lấy nhựa bằng cách cắm vào thân cây một cái ống và như vậy nhựa cây trắng sẽ nhỏ vào một thùng nhỏ đặt sẵn để hứng lấy. Thực ra ta gọi là nhựa nhưng chỉ chứa 97% là nước và 3% là đường. Họ đem về nhà máy chưng cất để lấy nhựa nguyên chất, được gọi là maple syrup. Cứ 40 litre nhựa như vậy chỉ trích ra được 1 litre maple syrup. Theo luật thực phẩm Canada thì các hãng sản xuất không được phép pha vào syrup bất cứ chất bảo trì nào. Vì thế maple syrup do Canada sản xuất được tiếng là tinh khiết nhất thế giới. Sau khi tham quan rừng thông và xem cách sản xuất syrup quan khách được mời vào bàn ăn đúng 12h00 trưa, tất cả sinh hoạt đều được scheduled (lên lịch trình) sẵn.

Trong phần ăn trưa đa số là trứng, sausage, súp đậu và những khẩu vị được ăn với maple syrup.

Xứ Canada với $\frac{3}{4}$ diện tích là rừng thông và mỏ là một trong những nước trù phú nhờ thiên nhiên biệt đãi cho nhiều mỏ, như là mỏ vàng và kim cương, những hãng sau đây đang khai thác mỏ:

- Equinox Minerals Ltd & Barrick Gold Corp đang khai thác mỏ vàng. Hai hãng này thuộc loại lớn nhất thế giới. Hai hãng được bán trên 2 thị trường Chứng Khoán Toronto và Australia
- Goldex mines – Val d’Or Québec - mỏ vàng và Richmond-mines
- Nhóm Rio Tinto (former Alcan) khai thác bauxite để chế tạo nhôm.
- Stornway Diamond Corp đang được xây cất để khai thác kim cương vùng Trung Bắc Québec
- Alderon Resources Inc đang thực hiện đầu tư vào lãnh vực khai thác mỏ sắt tại Fermont Québec
- Strateco Resources Inc khai thác mỏ uranium miền Trung Bắc Québec
- Canada Lithium Corp khai thác mỏ lithium nằm 60 km phía bắc Val d’Or
- Royal Nickel khai thác mỏ nickel với 64,000 tấn mỗi năm
- Consolidated Thompson Iron mines, khai thác mỏ sắt ở Bloom Lake vùng phía bắc Québec.
- Ở Alberta phía Tây Canada thì có rất nhiều mỏ dầu, khí đốt, than đá, đá để làm dầu cặn (sable bitumineux), và nhiều mỏ khác...

Hiện nay các công nghệ khai thác mỏ này đang tiến triển mạnh vì giá nhiên liệu cứ tăng mãi theo thời gian, kéo theo ngành cơ vắn kỹ thuật cũng tiến mạnh (engineering consultants firms) và là những kỹ nghệ hấp dẫn đang thu hút nhiều nhà đầu tư ngoại quốc. Nhiều nhà đầu tư từ Trung Quốc và Ấn Độ đang đổ xô vào Canada đấu thầu mua lại cổ phần của những công ty khai thác mỏ Canada, vì thế hiện nay có rất nhiều công trình thi công để mở rộng các mỏ, kéo thêm nhiều việc làm cao cấp chuyên môn cho dân Canada chúng tôi... (phỏng theo báo The Gazette Montréal ngày 28 tháng tư 2011, business section page B11- Mining’s future looks bright). Ngoài công nghệ mỏ, Canada và Québec đang khai thác kỹ nghệ gỗ để làm vật liệu xây dựng và kỹ nghệ giấy nổi tiếng nhất nhì trên thế giới...

Mùa xuân Canada thì trời luôn đổ mưa. Khi viết những dòng chữ này thì chúng tôi đang chuẩn bị bước vào tháng bảy, mùa hè nắng vàng cũng là tháng mưa ngâu, “chia Quyên rẽ Thúy”. Tôi nhớ phong tục VN mình, không dựng vợ gả chồng cho con cháu vào tháng mưa sụt sùi này. Ông cha ta sợ duyên không lành nên họ hay kiêng cử ngày lành tháng tốt. Bên VN ta ít nghe chuyện ly dị và ly thân. Bên Canada thì đây là chuyện bình thường. Mới lấy nhau vài năm qua thì năm nay đã bỏ nhau. Chuyện ngoài lề, tôi có một người bạn VN du học trước tôi vài năm và quen với một cô bạn VN khác cùng du học. Có điều là cô bạn ấy du học trễ từ thời trung học và họ biết nhau ở xứ Maple leaf này. Quen thân được vài năm họ quyết định lấy nhau, tám tháng sau họ đưa nhau ra toà ly dị. Vài năm sau, cô ấy lại tái hôn với một anh bạn khác của tôi. Chúng tôi quen nhau rất thân mật, hai gia đình qua lại ăn uống và chơi tennis. Cặp vợ chồng này sống với nhau 20 năm, có hai con cùng lứa tuổi với hai đứa con chúng tôi, rồi một ngày không đẹp trời, cô lại ly dị anh bạn tôi một lần nữa. Buồn cho cuộc đời lắm đổi thay.

Canada chúng tôi mừng ngày Quốc Khánh ngày 1 tháng 7, ba ngày trước ngày Độc Lập của Hoa Kỳ. Năm 2011 họ tổ chức mừng 143 năm Canada độc lập rất trọng thể. Sau 38 năm tha hương bây giờ tôi mới cảm nhận được nét đặc thù đáng thương này của xứ Canada vì trong ngày Quốc khánh tất cả các nhà thờ đều treo quốc kỳ và sau buổi thánh lễ cả linh mục, chủ tế và giáo dân đứng lên chào hát bài quốc ca. Sau đó họ vỗ tay rầm rộ vang vọng cả một vùng...

Place Des Arts de Montréal

Đồng thời vào dịp lễ này ở những phố người Hoa (China town) lớn như Toronto và Montréal bị tràn ngập người Việt từ Mỹ đến. Dòng người vui vẻ vừa đi vừa ăn chôm chôm hay nhẩn một cách vô tư lự như xung quanh mình không có ai. Xứ Canada chúng tôi cho việc nhập cảng hàng hóa dễ dàng nhiều loại trái cây từ khắp nơi, nhưng Hoa Kỳ thì rất nghiêm ngặt cho việc nhập cảng hàng hóa vào nơi xứ sở họ. Người dân nơi đây thích ăn bất cứ gì cũng phải mang về nhà chứ không ăn vô tư lự ngoài đường phố.

Mùa đông Canada thường dài hơn mùa hè cho nên mùa hè rất quý đối với chúng tôi. Hè đến trời nắng gắt, cây cỏ xanh tươi cũng là dịp tốt để tổ chức những hội hè. Montréal chúng tôi nổi tiếng về hội hè, giữa tháng 5 là lễ thi đốt pháo bông (Firework Festival). Mỗi năm có hơn 10 nước tham dự như Trung Quốc, Mỹ, Pháp, Anh quốc, Úc, Ý, Ba Lan, Đức, Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha, v.v.v... Mỗi thứ bảy từ 22 giờ pháo nổ ngập trời, xe ngừng lại 2 bên xa lộ và trên cầu Jacques Cartier thì đông nghẹt người và xe chen lấn nhau để được xem cuộc thi bắn pháo bông trong vòng 30 phút. Một hoạt động văn hóa độc đáo của Montreal nữa là các liên hoan kịch, nhạc quốc tế, phim và nhạc Jazz được tổ chức vào cuối tháng 6 với khoảng 2,500 ca nhạc sỹ đến từ 30 quốc gia để trình diễn ngoài trời. Montreal có hơn 50 nhà hát và hơn 100 rạp chiếu bóng với sự hoạt động của 2 dàn nhạc giao hưởng, một nhà hát opera, nhiều nhóm múa hiện đại và một đoàn ba lê nổi tiếng thế giới. Tại trung tâm thành phố Montréal vào mỗi độ chiều xuống, người và xe tràn ngập đầy đường làm thành phố trở nên rất sống động trong 2 tuần lễ...

Người ta thắc mắc tại sao có nhiều dân di cư đến Canada. Theo những nghiên cứu gần đây của Nguyệt san The Economist Intelligence, sau khi khảo

sát 132 thành phố nổi tiếng trên thế giới và họ đưa ra kết luận rằng 10 thành phố đáng sống nhất là Vancouver, hạng 5 là Toronto và 8 thành phố khác là Melbourne, Perth, Adelaide và Sydney của Úc, Vienna, Copenhagen, Geneva, Zurich Âu châu. Họ dựa theo những tiêu chuẩn như y-tế, an ninh và văn hoá để đánh giá các thành phố... Ngược lại công ty Mercer có công bố kết quả năm 2008 về việc thăm dò những thành phố đắt đỏ nhất thế giới. Đứng đầu là Moscow, London, Seoul, Tokyo trong khi Toronto, Vancouver và Montréal đứng hàng 82, 89 và 98...

Phía tây của Canada giáp với Thái Bình dương trong khi phía đông giáp Đại Tây dương và miền bắc giáp Bắc Băng dương. Theo lịch sử chiến tranh lạnh trước đây thì Nga và Canada đang nắm giữ vị trí chiến thuật (strategic positioning) của vùng này vì Nga có thể băng qua phía bắc của Canada để tràn xuống tấn công Mỹ. Vì thế Hoa Kỳ đề nghị bảo vệ đưa quân sang Bắc Băng Dương để đề phòng sự tấn công của Nga

từ Bắc Băng Dương cùng thể. Ngày nay chiến tranh lạnh không còn nữa, Nga, Mỹ và Canada đang lăm le nhau để tranh giành quyền sở hữu của Bắc Băng Dương vì trong lòng đất còn chứa nhiều tài nguyên như dầu hỏa, kim cương và vàng... Canada có ghi trong hiến chương từ năm 1921 là Bắc Băng Dương thuộc sở hữu của Canada, Hoa kỳ và Âu châu không đồng ý. Họ đưa Canada ra toà án quốc tế nhưng Canada Phán rằng: *A mare usque ad mare* trong tiếng Latin là «Người làm bá chủ từ biển này sang biển kia cho đến muôn đời». Theo thánh kinh 72 câu số 8... Với tình hình hâm nóng toàn cầu như hiện nay, băng đá vùng Bắc Băng Dương sẽ tan ra một ngày nào đó và giới thương thuyền hàng hải sẽ dễ dàng đi băng xuyên qua Bắc Băng Dương từ Tây sang Đông với 26% đường ngắn hơn về hướng nam để lấy kinh đào Panama...

Cũng như nhiều sắc tộc khác, người Việt tại Canada nói chung, tại Montréal nói riêng, một mặt lo ổn định đời sống, hội nhập với xã hội mới, một mặt lo bảo tồn, phát huy nguồn gốc và tinh thần dân tộc của mình. Tình đồng hương đã sớm giúp những người xa tổ quốc tìm lại với nhau. Mái chùa, nơi giáo đường, phòng họp mặt... là những tụ điểm thiết yếu, đã sớm được thành lập, phát triển, giúp cho sự đánh giá có cơ sở xác định tầm lớn mạnh của một cộng đồng trên xứ người. Đời sống người Việt tại thành phố Montréal nhìn chung nằm trong mức ổn định, khả quan, đa số đã trở thành công dân Canada, với hai quốc tịch trên người. Họ sinh sống theo đủ ngành nghề, từ lao động chân tay đến lao động trí óc. Người làm công, kẻ làm chủ, mọi sinh hoạt điều đặn, theo kịp với các sắc tộc khác, lẫn người bản xứ. Công nhân người Việt hiện diện hầu hết ở các hãng, xưởng, xí nghiệp... đủ mọi ngành: từ may mặc, in nhuộm, garage, điện tử ... đến công chức bưu điện, điện lực, thuế vụ, y-tế, cảnh sát và các cơ quan nhà nước khác. Theo bài viết của ông Đỗ Quảng trước năm 1992 thì Montréal đã có 200 y sĩ Việt nam có bằng hành nghề, 160 dược sĩ, và 50 nha sĩ. Các con số này, ngày nay chắc đã tăng gấp bội, vì sinh viên Việt Nam tốt nghiệp Y, Nha và Dược mỗi năm một nhiều. Điều quan trọng, cần ghi nhận là dù ở bất cứ công việc nào, công nhân gốc Việt cũng được đối đãi bình đẳng, không bị bóc lột sức lao động như những người da đen hay Trung Đông. Họ được hưởng đầy đủ mọi qui chế như người bản xứ.

Về thành phần làm chủ kinh doanh của mình, người Việt cũng mở hãng xưởng về dịch vụ điện nước, may mặc, kiến trúc xây dựng nhà cửa, garage xe, các loại máy móc điện tử... Rải rác trong thành phố, chen chúc, sánh vai với người bản xứ, người sắc tộc khác là những cửa hàng của người Việt, từ thẩm mỹ viện, hiệu uốn tóc đến tiệm hoa, tiệm vàng, hiệu ảnh, trung tâm quay và cho thuê video... đến cả vũ trường (Phạm Mạnh Cường) cũng có mặt. Dĩ nhiên các tiệm thuốc tây, các phòng mạch của bác sĩ, nha sĩ, các văn phòng luật sư, chương khế, địa ốc, du lịch đều hiện diện đông đảo. Nhưng nhộn nhịp, nhiều màu sắc nhất có lẽ là những cửa hàng ăn uống. Những món ăn đậm đà hương vị dân tộc, từ độc đáo, cầu kỳ đến đơn giản, bình đạm đều có mặt trên thành phố ẩm tình người này. Phở và chả giò có lẽ là hai món làm hợp khẩu vị với dân bản xứ nhanh nhất. Ngày nay khi vào nhà hàng người Việt không còn ngạc nhiên khi nhìn những bàn tay to lớn đánh vật với đôi đũa bé nhỏ một cách vụng về, tích cực.

Dù phải dành nhiều thời gian cho công việc mưu sinh, người Việt cũng không quên làm nghĩa vụ của một công dân mới. Họ hiện diện đông đảo trong mọi phòng phiếu của chính quyền tổ chức, tham gia, chia sẻ hết mình trong nhiều lễ hội, cuộc vui cộng đồng. Với bản tính ngay thẳng, hòa nhã, người Việt chúng ta thật dễ dàng hội nhập vào một xã hội đa văn hoá. Tình trạng kỳ thị màu da ít thấy ở thành phố chúng tôi. Thí dụ bạn hãy vào bất cứ một phòng mạch của một bác sĩ hoặc nha sĩ Việt Nam nào, chúng ta sẽ thấy nhiều sắc dân khác nhau nơi đây. Điều này, hình như không phải là dễ có trong một thành phố nằm ngoài đất nước Canada.

Montréal nói riêng, và Canada nói chung là xứ an lành, dân tình hiền hòa thoải mái ít kỳ thị, việc làm và kinh tế khá ổn định, cướp bóc hầu như không hiện hữu, bảo hiểm y

tế tốt nhất thế giới và bảo đảm bởi chính phủ. Nợ quốc gia cũng ít hơn Hoa Kỳ (38 ngàn tỷ US dollars năm 2011 và có thể lên đến 14,000 tỉ trong 5 năm tới = 93% GDP của Mỹ là 15,000 tỉ US). Người ta nói là đất lành chim đậu. Các bạn có biết sống ở nước nào hạnh phúc nhất thế giới chăng? Tôi chẳng để ý điều này đến khi nhân đọc một bài tường trình về “Happiness Index” của nhà nghiên cứu Ruut Veenhoven người Hà Lan. Ông xếp hạng 95 nước căn cứ trên các dữ kiện phẩm chất xã hội, gia đình và đời sống cá nhân. Nước hạnh phúc nhất là Đan Mạch, thứ hai Thụy Sĩ, Canada đứng hàng thứ 9, thứ 17 là Hoa Kỳ, thứ hàng 95 là Tanzania Phi châu. Thật đúng với câu châm ngôn trên. Vì Canada không bị trách nhiệm trực tiếp về sự thất bại của miền Nam VN năm 75 cho nên họ rất chọn lọc và đặt tiêu chuẩn khá cao về vấn đề hội nhập cư dân mới. Vì thế Montréal và Canada cũng là nơi mà cộng đồng người Việt với dân trí cao và khá giả thích đến định cư vĩnh viễn như MC Nguyễn Ngọc Ngạn, Nghệ sỹ Trường Kỳ, Nghệ sỹ du ca Nguyễn Đức Quang, ca sỹ Gia Huy, soạn giả Nguyễn Phương, nhà thơ Phạm Xuân Sơn, v.v.v... Phải công bằng nhìn nhận Cộng Đồng Người Việt tại Canada là một cộng đồng năng động với nhiều sinh hoạt văn hóa, chính trị phong phú và khá nhiều hội đoàn như Hội Người Việt Montréal và Toronto, Hội Phụ Nữ, Hội Y Sĩ, Hội Cao Niên, Văn Bút Việt Nam, Hiệp Hội Chuyên gia Việt Nam, Hội Cựu Quân Nhân, Ái Hữu Hải Quân v.v. Và thành phố Montréal cũng là nơi được chọn để tổ chức Đại Hội Nha Y Dược Việt Nam trên toàn thế giới. Tuy nhiên, thuế lợi nhuận khá cao so với Hoa Kỳ, và vì phải chịu khí hậu cực lạnh của miền Bắc cực cho nên đời sống khá đắt đỏ như quần áo cho bốn mùa, xe cộ và nhà cửa được trang bị hệ thống sưởi, tất cả mọi công dân đều trả bảo hiểm sức khỏe của chính phủ... Trong khi đó, tạp chí Maclean's số đặc biệt về giáo dục đại học cho biết: Trong thời gian 7 năm (1989 - 1996) đã có trên 35,000 nhân tài của Canada, nơi đây như bác sĩ, kỹ sư, khoa học gia v.v...một số chuyển sang sống tại Hoa Kỳ.

Những kỷ lục đứng đầu Thế Giới và phát minh của Canada

- + Tổ chức Liên Hiệp Quốc đã đánh giá liên tục 7 năm liền (1993 - 2000), Canada là một trong 175 quốc gia đáng sống nhất trên trái đất, vì cuộc sống thanh thản, an bình, không bon chen tât bật và trợ cấp xã hội y tế bảo đảm đời sống cho mọi người dân.
- + Canada cũng là nơi có nhiều hồ, nhiều đảo và có lượng nước ngọt lớn nhất thế giới. Khu rừng già tại tỉnh bang British Columbia tiếp giáp Thái Bình Dương còn có những cây cổ thụ vừa lớn vừa già cổ lâu đời nhất thế giới.
- + Lộ trình thể thao The Trans-Canada Trail để dân chúng đi bộ, đi xe đạp, tập thể dục, giải trí là lộ trình thể thao dài nhất thế giới, nối kết các tỉnh bang, dài 15,000 cây số, mới được khánh thành ngày quốc khánh 1 tháng 7 năm 2000 vừa qua.
- + Con đường Yonge thuộc tỉnh bang Ontario là con đường dài nhất thế giới, 1,886 cây số, được ghi trong sách Guinness về các kỷ lục thế giới.
- + Tại miền Nam tỉnh bang Alberta về mùa hè thường có những cơn gió nóng kinh khủng, gọi là "Chinook", mỗi giờ có thể tăng độ nóng lên 15 độ C.
- + Con cá voi xanh ở biển miền Đông nước Canada là loài cá lớn nhất thế giới: dài 27 thước tây và nặng 132 tấn.
- + Điện thoại viễn liên hiện đang được sử dụng trên khắp thế giới là phát minh năm 1876 của ông Alexander Graham Bell, quê thị trấn Brantford, tỉnh bang Ontario.

- + Nhân vật giả tưởng siêu phàm trong hoạt họa, với tên gọi là Superman, là sáng tác của ông Joe Schuster, người Canada.
- + Những thanh kẹo chocolate có nhân đậu, hiện đang được bày bán trên khắp thế giới, là sản phẩm chế biến đầu tiên của Công ty Kẹo Norman Breakey năm 1940 của người Canada.
- + Canada là nước đầu tiên xử dụng vệ tinh viễn thông cho các dịch vụ thương mại. Vệ tinh đầu tiên được Canada phóng lên không gian năm 1972 có tên là Anik -1.
- + Về điện ảnh, hiện nay người ta có thể chiếu hình trên những bức màn cao 6 tầng nhà. Đây là phát minh của Canada có tên là Imax tại Hội Chợ Quốc Tế năm 1967.
- + Giấy fermeture (zipper) để thay thế cúc áo, cúc quần, hiện đang được xử dụng trên khắp thế giới là phát minh của Canada năm 1925 tại thị trấn St Catherines, tỉnh bang Ontario. Theo *Linh Mục TRẦN QUÝ THIÊN*

Canada nơi mà mọi người nghĩ là xứ lạnh lẽo thế nhưng lòng người thì ấm áp, bởi mỗi con người nơi đây là sự gần gũi cho những người tha hương thích trụ nơi mà có cuộc sống ôn hòa, phồn hoa ổn định. Hay ta thường nói *đất lành chim đậu*.

Marché Bonsecours Montréal

Phuc Nguyen

Tài liệu tham khảo:

<http://vi.wikipedia.org/wiki/Montr%C3%A9al> - cite_note-5